

UNIVERZITA KARLOVA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Téma práce: Trestní řízení před samosoudcem
Autor: Mgr. Lucie Bělohradská
Konzultant: --
Oponent: JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
Rozsah práce: 132 stran vlastního textu (celkem 157 stran včetně obsahu, literatury, abstraktu a dalších náležitostí)
Datum odevzdání práce: 26. 1. 2017

1. Aktuálnost (novost) tématu: Autorka si vybrala jako téma své diplomové práce trestní řízení před samosoudcem. Jde o tradiční téma pro kandidátské práce tohoto typu. Zároveň jde o aktuální téma s ohledem na plánovanou rekonstrukci trestního procesu. Ve spojitosti se stále probíhajícími legislativními změnami českého trestního řízení a jeho přizpůsobování moderním celosvětovým trendům se některé dílčí novely trestního řádu dotýkají i řízení před samosoudcem, ostatně před samosoudcem je v řízení před soudem vyřizována většina všech trestních věcí, navíc se uvažuje o dalším rozšíření okruhu trestních věcí samosoudcovských na úkor věcí senátních, a to nejen u okresních soudů, ale i u soudů krajských jako soudů prvního stupně. Proto je třeba se tomuto tématu dlouhodobě a opakovaně věnovat, jde o téma stále živé a aktuální, tedy vhodné ke zpracování i v rigorózní práci.

2. Náročnost tématu na:

- teoretické znalosti – byly potřeba znalosti z oboru trestního práva procesního, ale též z dalších právních oborů, především z práva ústavního,
- vstupní údaje a jejich zpracování – autorka se měla zabývat současnou právní úpravou, měla zohlednit současnou i dřívější judikaturu, příp. provést srovnání historické či mezinárodní,
- použité metody – odpovídají tématu, bylo zapotřebí provést analýzu současného stavu, případně provést srovnání historické či mezinárodní, vhodné bylo uvést též úvahy de lege ferenda.

3. Kritéria hodnocení práce:

- **Logická stavba práce:** Autorka rozdělila práci do 12 částí (včetně, poněkud nestandardně, úvodu a závěru). Počet kapitol a především jejich uspořádání naznačuje, že již v tomto ohledu není koncept práce příliš zdařilý a že autorka měla využít pomoci konzultanta, s nímž by nejzávažnější vady zaměření a rozdělení práce odstranila. Autorka totiž tak trochu neuspořádaně klade za sebou jednotlivé kapitoly, v nichž mnohdy jde od zvláštního k obecnému. Tak zejména nejprve v kapitole 3. (po úvodu a historickém exkurzu) uvedla odklony, jimiž vedle podmíněného zastavení trestního stíhání, schválení narovnání a odstoupení od trestního stíhání rozumí i trestní příkaz, dále se věnovala i dalším zvláštním způsobům řízení, teprve poté v kapitole 4. se obecně věnovala trestnímu řízení před samosoudcem, na což navázala kapitolou o odchylkách takového řízení oproti senátnímu rozhodování. Do kapitoly 6. zařadila oblast nespádající pod téma práce, a sice zkrácené přípravné řízení (byť pochopitelně jde o téma související, nicméně takových je celá řada –

proč tedy např. nepojednala tedy i o standardním přípravném řízení, po němž také může rozhodovat samosoudce?). V 7. kapitole navázala tzv. zjednodušeným řízením před samosoudcem. Jde vlastně o úpravu zvláštností oproti obecnému řízení před samosoudcem (takové řazení lze sice akceptovat, je ovšem otázkou, proč je vyčleňováno do samostatné kapitoly, pokud se mu věnuje již v předcházející 4. o tomto zvláštním způsobu řízení). Pak zase poměrně neorganicky pojednává v 8. kapitole o řízení před samosoudcem podle § 314c tr. řádu, jde tedy o postup před projednáním věci samé v hlavním líčení, popř. rozhodnutím trestním příkazem, což pochopitelně platí i pro zjednodušené řízení před samosoudcem. V následující kapitole autorka pojednala o trestním příkazu. Následuje kapitola mezinárodně-srovnávací (přiblížila úpravu na Slovensku a poněkud nepřiléhavě a s obsáhlým uvedením do systému, tedy opět značně mimo téma, i tu v Anglii a Walesu). Pojednání uzavřela kapitolou 11. o návrzích de lege ferenda.

- **Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací:** Přehled použité literatury na rigorózní práci je na první pohled vcelku obsáhlý, čítá osm desítek různých pramenů, ovšem při dalším pohledu je třeba tento náhled korigovat. Předně je možno vytknout, že autorka hojně využívala jiných kandidátských nepublikovaných prací (uvedla jich 6), což lze za důvěryhodný pramen připustit spíše jen výjimečně v případě mimořádných kvalit práce přinášejících skutečně originální myšlenky dosud jinde nepublikované, což ovšem nebyl případ citací uvedených prací autorkou (šlo zejména v pasážích o historickém vývoji právní úpravy o citace obecně známých fakt publikovaných v řadě učebnic či dokonce uvedených v právních předpisech, které ale autorka nepoužila, takovou citaci tak lze označit za sekundární, druhou, což je jev nežádoucí, zvláště jsou-li původní prameny běžně dostupné a autor nevyvine snahu se s nimi seznámit). Dále lze provést korekci seznamu literatury v tom směru, že jeden a týž pramen uváděla samostatně ve více vydáních (např. učebnice trestního práva procesního, komentáře k trestnímu řádu). Do pramenů zařadila také publikace, které by tam neměly být uváděny pro kandidátskou práci v oboru právo – např. učebnice angličtiny, kterou použila jako pramen poznání právní úpravy v Anglii a Walesu (sic!), překlad českého trestního řádu apod. Důsledně tak neodlišovala ani pramen a použitý právní předpis. V seznam literatury autorka jinak uvádí aktuální české učebnice, komentáře, jakož i některé monografie a odborné články z poslední doby. Řadu významných monografií však pominula, např. monografii k řízení před soudem prvního stupně od C. H. Beck (jakkoliv staršího data. Stejně tak neuvedla práce k Evropské úmluvě o lidských právech, zejména komentář od C. H. Beck, Molkovu monografii Právo na spravedlivý proces či práce Repíkovy; ostatně judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, bez níž si pojednání o spravedlivém trestním procesu lze těžko představit, také zcela opomenula. Podobně nepracovala s monografiemi k tématu obhajoby (práce Vantuchovy, Jelínkovy i jiných) či k podobným dílčím tématům. Stejně tak přehled časopiseckých článků nepodává skutečný přehled o literatuře k danému tématu. V práci chybí odkazy na sborníky příspěvků z konferencí na trestněprocesní témata, zejména k rekodifikaci trestního procesu [např. z roku 2008 v řadě Iuridica - Rekodifikace trestního práva procesního (aktuální problémy), Trestní právo procesní – minulost a budoucnost, nemluvě o starších jako je Diferenciace trestní odpovědnosti], podobně nevyužívala sborníků k počtě významných osobností (např. prof. Novotného, prof. Císařové a dalších). Jakkoliv zevrubně pojednávala v historickém přehledu a srovnání o minulých právních úpravách, nepracovala až na výjimky se starší učebnicí či komentářem (např. starší učebnice Solnaře, Kallaba, Miříčky, Prušáka či Storch, jehož učebnice nyní dokonce pro svůj věhlas byla vydána v reedici, a dalších, komentáře Kallaba a Herrnritta etc.), v této části prakticky výhradně pracovala s textem jiné kandidátské práce, z níž tzv. druhotně citovala, resp. již kopírovala (jakkoliv reprodukce řádně vyznačila). Z cizojazyčných, pomineme-li slovenskou literaturu, uvádí několik anglicky psaných učebnic a monografií, s nimiž se podle citací v diplomové práci také seznámila. Ke škodě věci úplně nedodrжуje jednotný formát citací, který jen částečně odpovídá ČSN ISO 690, resp. 690-2. Především je třeba vytknout, pokud uvádí jediného autora, který byl vedoucím autorského kolektivu, aniž by z odkazu vyplývalo, že se na práci podíleli i jiní (zpravidla autorka používá neobvyklou zkratku „aj.“ na místo obvyklé „a kol.“

či latinské „et al.“, u mnoha pramenů to ale neučinila – např. u učebnice z r. 1977 pod vedením Růžka, Jelínkův komentář apod.). V případě odkazu na internetové zdroje neuvádí datum, k němuž materiály byly dostupné. V práci autorka citovala uvedené prameny stejným způsobem, využití cizích zdrojů poctivě vyznačila (což ji svědčí k dobru), a to dokonce i kurzívou, čímž ovšem současně odkryla ryze kompilační charakter své práce. Při citaci ani neuváděla přesně, z kterého svazku čerpala, šlo-li o dílo vícesvazkové (např. 7. vydání komentáře trestního řádu od C. H. Beck).

- **Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):** Autorka podala výklad minulé i současné právní úpravy s využitím pro ni dostupných zdrojů (nijak bohatých, jak bylo poukázáno shora). Zřejmě sama nemá žádnou anebo minimální zkušenost s jejich praktickou aplikací, což se v práci též projevovalo tím, že kritika stávající úpravy či aplikační praxe byla vlastně jen zprostředkovaným názorem někoho jiného, vlastní přínos autorky byl minimální. Práce je ryze kompilačního charakteru, kopírované pasáže jiných textů jsou často obsáhlejší než vlastní text autorky, popř. jsou oba srovnatelné, což lze jednoduše poznat, neboť autorka cizí text uvedla kurzívou (stačí nahlédnout prakticky do kterékoliv pasáže práce, např. na str. 70-76, kde kopírovaného textu je více, než autorčina). Do značné míry lze uvést, že vlastní autorčiny pasáže jsou jen jakýmsi nepřiliš kvalitním pojítkem mezi nosnými myšlenkami, které okopírovala z jiných prací. Značná část práce též výrazně překračuje vytyčené téma, popř. se s ním zcela mýjí. Tak např. celé pojednání o zkráceném přípravném řízení neodpovídá tématu práce, proč pak (nutno podotknout správně) není zařazena do práce i kapitola o standardním přípravném řízení, když i po něm může samosoudce rozhodovat? Podobně se tématu jen zprostředkovaně týkají pasáže o tzv. odklonech v podobě podmíněného zastavení trestního stíhání či schválení narovnání (tak ostatně dnes může rozhodnout i senát), anebo o dohodě o vině a trestu, nepojednává-li v těchto pasážích o zvláštnostech v řízení před samosoudcem. Podobně by pak totiž měla autorka přistoupit i k jiným možným meritorním rozhodnutím (proč tedy nepojednává stejně o zastavení trestního stíhání, jeho přerušování, postoupení věci, či o rozsudku?). Zcela mimo téma je pojednání o podmíněném odložení trestního stíhání (tak může rozhodnout jen státní zástupce ve zkráceném přípravném řízení). Pokud jde o samotnou hloubku analýzy, je třeba přiznat, že práce je značně povrchní, spíše jde o práci popisnou a nikoli analytickou, aplikační ani teoretické problémy autorka nevyhledávala, proto je ani neřešila. Pokud už nastínila výklad problematické pasáže, šlo o přejaté názory, k nimž prakticky nezaujímal vlastní kritický postoj, nevyhledala ani v odborné literatuře oponentní stanoviska a nepřiklonila se na základě vlastních úvah k některému z nich (srov. např. strohé konstatování v zásadní otázce pro její téma, nakolik může samosoudce rozhodovat u krajského soudu jako soudu prvního stupně, kde odcitovala pasáž komentáře a poukázala na jiný ojedinělý postup v praxi, k čemuž však sama nepřinesla žádnou argumentaci, natož aby zaujala vlastní stanovisko). Snad jen v případě úvah de lege ferenda se autorka „odvážila“ vlastních úvah, byť i zde zřetelně navazuje na reprodukované myšlenky jiných. S některými i poměrně odvážnými návrhy by bylo možno polemizovat, autorka ve prospěch vlastních řešení ovšem často nepřináší vůbec žádnou argumentaci, ani si neuvědomuje možná oponentní stanoviska, s nimiž by následně polemizovala a snažila se obhájit vlastní původní myšlenku, anebo ji naopak po kritické analýze sama opustila jako nesprávnou. Tak např. v čem by pro možnost upustit trestním příkazem od potrestání mělo přispět vypuštění povahy trestního příkazu jako „odsuzujícího“ rozsudku – není snad podmínkou upuštění od potrestání pozitivní rozhodnutí o vině, tedy není tento rozsudek odsuzující? Podobně hned následující návrh de lege ferenda dává smysl jen v pasáži, kde autorka kopíruje cizí text, vlastní úvaha je jakýmsi zmateným vyjádřením v komplikované větě bez přísudku, z níž není vůbec patrné, co vlastně autorka chtěla říci (má snad jít o myšlenku, že i po zrušení rozsudku k odvolání soudem druhého stupně zpravidla o ní znovu rozhoduje též samosoudce?). U dalšího návrhu de lege ferenda navrhuje s odkazem na odbornou literaturu zavést právo poškozeného podat odpor, vůbec se pak ale nevypořádává s možnou oponentní argumentací, jaký efekt by vlastně zrušení pouze výroku o náhradě škody mělo, kde by byl shledán smysl následného rozhodování, zvláště pokud prováděla komparaci se vzorovou

úpravou slovenskou (odkázání poškozeného – čím se mu prospěje?). Takto bychom mohli pokračovat a s konkrétními pasážemi práce polemizovat a vznášet výhrady (například vůbec se nezabývala tím, zda by nebylo vhodné přehodnotit otázku rozhodování samosoudcem i na úrovni krajského soudu jako soudu prvního stupně, jak už bylo naznačeno). Občas se v práci vyskytují i věcné chyby (např. devolutivní účinek je podle autorky odkladný, což je ale účinek suspenzivní).

- **Úprava práce (text, grafy, tabulky):** Úprava textu je řádná, úhledná, práce je členěna standardním způsobem. Autorka v práci nezpracovávala žádné kriminologické průzkumy, tabulky ani grafy tak nevyžívala. Při odkazu na text zákona vytvořila zkratky (pro trestní zákoník Tr.z., pro trestní řád Tr.ř.), ale nebyla v tomto zcela důsledná.
- **Jazyková a stylistická úroveň:** Autorka užívá spisovného jazyka, práce je psána vcelku srozumitelně, spíše až na výjimky se neobjevují gramatické chyby (zejména v interpunkci), někdy se vyskytují v práci stylistické nedostatky či neobratná vyjádření, která někdy mohou vést k mylným závěrům.

4. Případné další vyjádření k práci: Autorka zpracovala standardní téma, bohužel nevyužila služeb Právnické fakulty, její knihovny, možnosti konzultace s předním odborníkem, který by ji mohl navést na odbornou literaturu, upozornit na určitá úskalí problému, možná řešení, konzultoval by obsah práce, její rozčlenění. Tento základní nedostatek se na práci také zřetelně projevil. Práce je veskrze kompilačního charakteru, přínos autorky minimální. Na první pohled práce splňuje kritérium rozsahu, na druhou stranu některé pasáže do práce na zvolené téma nepatří. Autorce sice nelze upřít snahu, celkové vyznění práce je však hluboko pod průměrem podobných prací, jde o práci na samé hranici přijatelnosti.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

- *Může rozhodovat před krajským soudem samosoudce – z pohledu de lege lata a de lege ferenda?*
- *Představte vlastní návrhy na možné vylepšení právní úpravy trestního příkazu (vyjádřete se též možnostem rozhodovat trestním příkazem o ochranných opatřeních, k právu stran podat odpor apod.)?*
- *V čem spatřujete největší výhody a největší slabiny řízení před samosoudcem oproti vyřízení věci senátem?*

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Práci přes veškeré shora vyřčené výhrady ještě jako hraniční doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 29. srpna 2017

JUDr. Jiří Říha, Ph.D.
oponent